

DIURNALU GLUMETIU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Fóia acést'a ese lóta Marti sér'a,
-- dór' prauumeratiunile se príimescu
in tóte dílele.

Pratiulu pentru Ostrungári'a: pre anu
8 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 4 fi. pre unu tri-
luniu 2 fi. éra pentru Strainetate:
pre anu 10 fi. pre $\frac{1}{2}$ de anu 5 fi.
pre unu tri luniu 2 fi. 50 cr. in v. a.
Unu esemplariu cesta 15 cr.

Tóte siodienele si banii de prau-
umeratiune sunt de a se tramite la
Redactiunea diurnalului:
Aradu, Strat'a Tefeki-ana, nrulu 27.

Inseritiunile se príimescu cu 7 cr. de
linia, si 30 cr. tacee timbrale.

Rugatiunea de septemana a romaniloru.

Psalmu 108. v. 12.

Dà-ni Dómne ajutoriu, ca sà scapamu d'in strim-
tória, cà-ci anagitoriu este ajutoriulu omulu!

Mucosi.

Cin' sà-ti face sfara 'n tiéra!
O ucidà-i sant'a cruce!
Fire-ar lunei de ocarà!
Friguri rele sà-i apuce!

Nesce prunci mucosi de scóla,
Si ei se pórtè de nasu?
Pre unu Tus'a, fala góla,
Ce se tiene cà-c vitézu.

Ast'a totusi e rusine,
Sà se lase elu blamatu,
Sà se lase ori de cine
Trasu, impinsu, si dehamatu.

Déra ce sà faci vecine?
Cà-ci asiè patu cei sfatosi,
Manca betii si rusine,
Dupa pruncotani mucosi.

Tibulu.

Sciri gróznice.

*De candu serbii se incalieraru cu turcii, de atunci totu
vezduhulu „Nagy Magyarorszag“-ului, in ochii lui Pist'a,
geme de pricepitiel si duhuri daco-romanesel. . . .*

*Spre cea mai mare norocire inse, lumea luminata a
inceputu a cunoasce pre strimbatori de dreptate, pre fricosii
pecatosi, si astè astu-di nime nu mai dà o cèpa degerata pe
tòta amenintierea (cu pumnulu in busunàri) a poterniciloru
cuceritori de lume. . . .*

Ingamfati si orbitii eroi constitutionali inse aceste
tòte nu le vedu, séu celu pucinu se prefacu, ca tìga-
nulu d'in pòveste, si pr'in urmare nebunielè si prostièlè
cornurate se pronda pe fa-care di.

Asiè, spre pilda, se seriá, cà la Vintiulu de diosu
(in Ardèlu), mai asta-véra érasí au prinsu nemesii unu
spionu muscalescu, care se díce a fi fostu prinsu
chiaru pe candu facea mape de strategia.

Dupa ispitiri mai de a-menuntulu inse s'a aflatu,
cà acel'a nu a fostu spionu muscalescu, ci unu bietu de
studinte, care in vacatiune, aflandu-se a-casa la parinti,
a esitu la campu si, incantatu de frumseti'a, tienutului,
se sufucase, ca sà cioplésca nesce versu(ri)rele, póte
chiaru pentru „Cocosiù-rosu.“

Alta gróznicia avù locu in giurulu Orastiei, — éra
in véra.

Nesce tierani adeca, mergundu cu preotulu loru la ter-
gulu d'in Orasti'a, pe candu ajunsera la crucea d'in capulu
satului, ca ómeni de evlavia, si au ridicatu pelarielè naintea s.
crucei si facundu-si cruce si dísera câte-unu „Dómne ajuta.“

Unu spionu constitutionalu, — de cari asta-di sunt
fórtè multi, — vediendu pe crestini nostri facundu-si cruce
si rogandu-se lui Domnedieu, a grabitu la Mari'a sa Dlu
solgabireu si i-a descoperitu ca o infioratória taina, cà ro-
manii d'in satele vecine s'au adunatu nóptea sub crucea cutare
si cutare si au juratu, cà asiè si-asiè voru face cu nemesii d'in
„tiér'a lui Fedelesiu-voda“ s. c. l. sperandu cà asiè, la ale-
gerea de notariu, ce érá sà se intemple nu peste multu, va
potè isbuti unu fiu de alu lui Bendegucz.

Mari'a sa Dlu solgabireu deci, — ca mare patriotu,
(cu ce inca nu l'a batjocorit nime,) — dreptu dovéda, cà càtu
este Mari'a sa de energiosu si cualificatu pentru postulu, in

care ajunse, ca și ciór'a prinsă 'n pară, și ca să aibe, și elu merite pentru tiéra și cei de susu, — a și facutu numai de câtu aretare la judecat'a cea mare d'in Dev'a cea vestita.

Cinstiții legiuitori a-poi, — la svatulu procatorului craiescu, care de multe ori i-a portatu pe la icône, — indata și-au pusu caru'n petrii, și ca cu atâtu mai usforu să pòta pune man'a pe nimornicii vrajmasi și tierii, au pusu pe petioru de bataia pe toti gondarmii și pandurii, câti au avutu in de mana.

Precum se aude inse d'in tóta prosti'a a să se nasca unu puiu de — *nasu mare*. . . . .

Nu asîe inse in cuibulu nemesiloru d'in „tiér'a lui Fedelesu-voda.“

A-colo adeca s'a intemplat u groznicia și mai mare IIIII

A-nume procaterulu craiescu (celu cu cépti'a 'n capu,) septemanile trecute, a facutu aretare tainica in scrisu la judecata, câ jupani'a sa, dupa multa amustnatura, a descoperitu pr'in nesce pilaritie, câ unu sormanu de puiu de procateru d'in Dev'a, tiene svaturi peste nôpte cu priculicii, cu muscanii, cu sèrbii și cu cetalalti vrajmasi ai tierii domniloru, cari vinu la elu in mediu de nôpte, calâri pe drâgle și maturi; a-fore de aceste groznicti constitutiunali acelu resturnatoriu de tiéra, fauresce la lanci, vèrsa tunuri uchatiene și cerne pravu de pusca, scrie proclamatiuni revolutionarie, telegrafèza pe sub pamentu, pe scurtu vrè să faca o *Daco-romania s. c. l.* dreptu ce porunci, ca pandurii indata să puna man'a pre blastematulu acel'a de daco-romanu.

La descoperirea acést'a inspaimentatòria, judecatorii, — a-fore de carii nu s'au potutu taiâ, — (câ-ci mai sunt și de acei'a, cari nu se iau dupa vorbe luate d'in ventu,) a hotaritu de locu și in mare taina, câ da! să se faca indata cercetare de casa și persóna, la revolutionarulu acel'a de puiu de procateru, nu cum-va pe alta di să se trediesca cu toti intr'o Daco-romania, și dupa ce prinsera unu jude, ca cu funea, lu tramisera cu procaterulu celu patrioticu la cercetare.

Judecatoriulu investigatoriu, — amesuratu poruncei capetate, — intr'o santa Domineca a luat cu sine intre altii și pre Dlu politi-maisteru, ca să tiena saculu in care voru pune rublele rusesci; a-poi incungiurandu cas'a revolutionariulu cu gendarmi, a intratu la puiu de procateru.

Mai antaiu de tôte l'a cautatu in busunâri, și dupa multa cautare a isbutitu a aflâ la elu trei potori și-o grositia.

A-poi luandu boscârfile tôte de a-rondulu a mai aflatu: o gramada de carti — de legi, mai multe epistòle de dragoste, câte-va glume incepute pe sèma lui „Gur'a Satului“, bucâti de versuri-rele, o pipa sparta impluta cu pravu de dohanu imperatescu, unu plaiyasu (cerusa) ascutitu, o brisfca scirba, o fluiera regusita și alte scule periculose. . . . .

Dupa o amusinare de mai multe cèsuri, și dupa punere sub padia mare aceloru cuprinse, — și dupa ce in butulu drucaliturei procaterulu craiescu, nu s'a hotaritu arestarea și ducerea cu gendarmii, — fiindu tempulu inaintatu, morti de fòme, s'au departatu cu totii la mancatu.

Se vorbesce, câ spre punerea pupezei pe colaculu constitutiunalu, s'au auscultatu și unu vravu de martori, cari inse, in ciud'a și necasulu marelui patriotu de procatoru craiescu, nu au sciutu să minta nimica. . . . .

Ce s'a mai alege, vomu vedè.

Pana una alta inse să se scia, câ tóta imbetarea cu apa rece a judecatoriloru, — carii a-cum 'și batu jocu de falniculu procateru, — a izvoritu d'in svatu muierescu și pentru piscaturile „Gazetei“ și ale lui „Gur'a Satului“, și 'n fine intru speranti'a dobandirei unui osu — de presiedinte.

Fiti deci linisciti, câ „Nagy Magyarország“-ulu e mantuitu.

Fric'a de musco.

Frica mare predomnesce,
Pe la Beciu și pe la Pesce,
Câ vinu muscele totu roiu
Și s'apuca de resboiu.
Ungurii striga și sbèra,
Câ muscanii intra 'n tiéra
Și li-e tème, și li-e frica,
Câ pe toti mi ti-i dumica.
Tus'a voinicosu mai mare
Striga câtu pòte de tare:
Fugiti toti care 'n catràu,
Câ muscele pisica reu,
Fugiti toti cu micu cu mare,
Câ muscele pisica tare.
Óndrasiu striga dela Beciu:
Haid' némtiule, me petreci!
Sà me ducu in tiér'a mea,
Ca să vedu ce face ea,
C'a-poi dèca voiu mori
Sciu câ tare-o voiu dori.
Honvedîmea luptatòria,
Sta să-abdica de onóre,
Câ-ci de musca scia frica
Și nu gramusida nemica.
Toti ungurii 'n desperare
Striga, sbèra, 'n lumea mare,
Câ muscanii-i toropescu
Și de totu i prapadescu.
Dér romanii voinicosi,
Nu sunt chiar asîe fricosi.
Ei mereu numai ridu bine
De sorman'a ungurime:
Cum se sfarma insedar
Curagiosulu de magiaru.

. . . . . lu.

Pe rèvasiu.

O *crimpitia mare* s'a intemplat dilele trecute in Gherl'a. Svatulu celu santu la indemnulu calugarastului și spriginulu muscalului a numitu pre sucitulu duhovnicescu barbatu *Georgiu Pasc'a Faciarnicescu* de impreuna-siedietoriu. Câtu a fostu de sucitu santieni'a svatului celui santu la acést'a numire bine-sucita a multu sucitului *Faciarnicescu*, s'a aretatu pr'in aceea câ și pecetulu Decretulusului de impreuna-siedietoriu inca sa sucitu la apesare, dandu pricina la o *crimpitia mare*, care nelinicesce și in somnu pre sucitulu impreuna-siedietoriu a sucitului santu consistoriu.

S'a dispusu dela *Budapest'a* unu transportu mare de festeliture negre pentru innegrirea incaruntitului peru alu inflorindului *Mitru-pèrlitu d'in B. Lasu*.

Fispanulu Solnocu-Doboc'a vârmegiei a disu câ nu-i place de romani și nu-i pòte vedè in ochi! — Dér' òre romaniloru place-li de elu și potu-lu vedè in ochi? Ast'a e alta intrebare, la care noi i-amu potè respunde in scurtu asîe: *Nu vreu să-lu vedu in veci, numai să nu orbescu!* Domnulu *Hireneanu* — fostu preside la Tribunalu — i-a spusu

Mariei sele in ochi inaintea Comitetului comitatensu, că: „Mari'a Ta cuprindi acelu scaunu pone-candu cuprinde și Tus'a pre alu seu, — de a-cilea in colo vomu mai vedè ce-a mai fi!“

Favoruri frumòse promite abonantiloru sei un'a foia d'in New-York, — și a-nume: abonantii pre unu anu se tundu gratis in cancelari'a redactionala in totu decursulu anului; ér' abonantii cu indetorire pe trei ani capeta la mórtea loru unu sarcofagiu (cosciug) gratis, séu consangeni moscenitori unu diumetate ducenu unelte de mésa de argintu. — *Avisu domniloru canonici Gulovichy și Chirilaidy și mai altor'a multi!*

„*Santulu Ioanu cu gura de aur*“ a fostu reu batjocoritu de cătra duhovniculu d'in Gherl'a Georgiu Pasc'a *Facarmicesculu* in un'a carte de 6½ còle scrise romanesce, intr'o limba nevorbita de romani nicairi! — D'a-poi stilu-e omulu, — díce unu proverbiu francesu.

(§.) Ce bine mai erá odinaóra pe lunga asta-di! Că-ci pone candu intr'o vreme poporulu romanu in lipsele sele strigá „*panem et circenses*“! — adi lasa bucurosu mazerea, și se multiumesce a strigá „*panem!*“ va să díca dupa cògi'a de malaiu numai. . . . .

(§.) Noulu stabilementu d'in Aradu de „*Intreprindere pentru immormentari*“ („*pompe funebrele*“) a asediadu in espositulu seu câte-va d'in cele mai elegante cosciuguri de badicu, a-poi girlande, cunune, avise de mórte, tóte de o splendóre rara, in càtu privindu-le, dícu Dieu, *ti vine gustulu să mori!*

(§.) Pe cas'a magistratului d'in Aradu in un'a d'in dílele trecute felfaiá flamur'a rosia.

— Mosiulu, alias dlu **Negru**, trecundu pe a-colo și vedindu-o, stá de bucuria să sara d'in cismele lui cele imprumutate dela museulu ungurescu d'in Bud'apest'a.

— De ce asìe cu voia mare, mosiule? ilu intréba unu amicu.

— Da nu vèdzi colo zaslàulu **republicanu** in Aradu, mài prostoganule?! . . . . .

— E lasa-me in pace, cà dóra acel'a-e drapelulu pomperiloru, adica pentru ca să me intielegi: zaslàulu tizoltàiloru. . . . . Ha, ha, ha!

— Du-te, cà asìe-ti dau un'a, de te duci pone la **Ibasfalàu!**

Pe la noi ca nicairi! Domnii dílei 'sì pusera in dílele trecute sí pruncii să strige: „*osana* celui ce e chiamatu a cultivi orientéle“ adeca turcului. Déra se intemplà unu lucru sfodu sí a-nume puii de magiaroni cu ocasiunea acelei insufletiri vrendu să-sì sufle nasele aruncara mucii pre nasulu betului Tus'a și mi-lu facù să mance rusínea cu lingur'a cea de supa.

D'a-poi ce să faci, déca baciú Pist'a astu-feliu talmacesce conceptulu de „neutralitate“, in càtu simpatiele cătra serbi le judeca de „crima lesae Majestatis“, éra cătra turci de faptu patrioticu. De buna sém'a Domni'a S'a a absolvitu bucóvn'a la scól'a lui Cioflàncu, cà ci se vede a fi pri-copsitu in *filorobia* . . . de-altu mintrea bine díce uic'a George: cà „corbu la corbu nu scóte ochii.“

Alta scire mai recenta, ce ni-a scoboritu-o telegrafulu tocmai d'in verfulu Olimpului ungurescu, ni spune, cà Joie celu cu pinteri vre să-sì arunce fulgerile sele pr'in tíera sí să trasnéscu in acele institute de cultura, cari nu voiescu a acceptá ca limba de propunere pre cea magiarésca.

Ca să aiba pretestu pentru seversírea acestei scene, ce este unu atentatu contra legiloru faurite de man'a lui, se acatia de profesori, càrora cu de-a sil'a ar voi să li marésca salariele, cu tóte cà ei se multiumescu și mai pe seracla.

Asìe se aude, cà gimnasiulu Bradului are să fia prim'a óra tresnitu, de óre ce a-colo ar fi avendu profesorii mai slabe salarie. Nu cum-va vre óre Joie să tramita vre-o comóra d'in Olimpu cu ocasiunea acelei scene, ca să o afle bradanii in cenus'a re-masa de pírlolu, și să-sì faca unu altu gimnasiu mai mare? Se póte! numai in casulu acel'a de siguru nu voru mai invetiá copilasii loru *histori'a* lui Traianu.

Gorespondintie.

Onorate „Gur'a Satului“!

Unu premiu asemnatu in galbeni, ca celu publicatu in nr.ii 35—36 de anulu trecutu m'a indemnatu să cercu, dóra mi va succede să me facu de-o-data milionariu, și usìe negresítu m'asì face omu vedíutu. *Sperantia fundata am, cà sum de vitia mare, testimoniulu de maturitate me dechiara de capace. Iata ghicitur'a:*

1. *Nationalii cei crancenii și adi sunt improscati pr'in tíera cu posturi și titluri, unii sunt parassiti, séu retrasi, cà-ci topindu-se unturiti'a, s'au schimbatu tempulu, cu elu și nationalii mai procopsiti sciu schimbá faciea și conduít'a, precum demustra alegerea ultima de ablegati, unde nationalii promisera alegatoriloru câte tóte, a-poi alesì in clubulu nationalu impreuna cu mameiucii tienutu, bucurosu primira solidaritate, ca asìe la tempulu seu să fia scusati pentru tacere. Ast'a e manier'a manifica a celoru procopsiti.*

2. *Fíii lui Romulu și Traianu de multu sunt in raiu, acum'a numai nepotii și stranepotii acelor'a se afla in síube și cojóce, ponositi de lumin'a intielegintiei loru. Asìe și:*

3. *Familiele romane sunt inca verdi, da nu se vedu, cà-ci li sta nainte multímea celoru culti și procopsiti.*

4. *Preoti avemu destui inca și cu clase, déra ploile li au topitu sarea pamentului, éra crucea in frunte voru redicá-o numai candu aceea li va aretá unde e folosulu.*

5. *Tribunii și anteluptatorii, cari nu sunt atinsì sub nrulu 1., sunt respinsì de arogantia și neintielegere.*

6. *Archiereii, d'in scaunele episcopesci mài ridicata ce-va, vedu mai departe peste turma, vedu cà cu turmele loru fora boitari intieleginti nu potu ajunge scopulu, precum nu l'au ajunsu neci predecesorii loru.*

7. *Romancutiele, cari nu sciu de lucru și alte ne-trebnicii, sunt in tíer'a nepotintiei.*

8. *Intre auctorii opuriloru mai nainte și acum'a e diferintia: cà primii au scrisu pentru natiune, éra cei d'in urma pentru sine; primii au avutu de scopu lumin'a, ultimii paralele.*

9. & 10. *Publicubi e totu acel'a, numai càtu-va schimbatu, pentru cà mai 'nainte avea conducatori alesì cu acela-sì sentiementu, acum'a are conducatori de sine indesati, obrudi cu sentiementu contrarie, speculative, pr'in cari publiculu e dusu in retacire.*

NB. *Esceptiuni sunt, déra a-supr'a acestor'a nu se estinde premiulu.*

Sperandu, cà a mea ghicitura va fi mai buna, poftescu asemnarea sumei, d'in care $\frac{1}{2}$, dupa mod'a nõua, o lasu dlui perceptoru pentru prompt'a numerare.

Gliceriu, m. p.

Ultim'a epistolá a generariului comandante Cernaiev càtra mitropolitulu d'in Moscú'a:

Deligradu, 21. Octobré, 1876.

„Venii, veduii, — cadii!”

Cernaiev.

Anecdote

— Ce aie Iei Dumitrache. —

Se tengiá óre-cine, cà càtu de reu e a trai la orasiu, cà a-iei fenulu si paiele sunt de totu scumpe, nu ca pe la satu.

Da, e dreptu — i secunodá nuu altulu cinc-va — eu a-casa si pe proprietarii d'in vecini ii tienu — *cu fenu.*

Càti-va ostasi d'in taber'a inimica trecundu pe drumulu de tiéra, pe lunga care unu tieranu semená ce-va, — statura in locu si-i dîsera tieranului:

— Ce te ostenesci insedar? — càci fructulu oste-nelei tale si asiè in curundu va fi alu nostru!

— Nu-mi va paré asiè reu jupani catane, — li replicà tieranulu flegmaticu, — *cà-ci sèmanu canepa. . . .*

Pe uniculu fiu alu unei veduve erau sà-lu duca catana la imperatulu. Bét'a veduva se duce la colonelu si plangundu, se rógá de acest'a, sà nu-i duca fetiorulu catana.

Oficirii se trudiá a capacítá pe bét'a veduva, cà càtu de frumosu e a fi catana, a-poi cà fetiorulu ei e tare, mare, sanetosu, peptosu si cà e tocmai crescutu pentru catana.

„Au noi nu suntemu catane?” dise colonelulu.

— Eu credu — respunse veduv'a simpla, — domni'a vóstra vedi-cà nu sciti altu mestesfugu (maiestria); dér dragu puulu meu e *cismasú* (calcuniáriu.)

Unu omu, care giuru-impregiuru erá cunoscutu dupa blastematiile sale, — grabindu óre unde, ori càtu s'a truditu a imbracá roculu pe sine, totu nu i-a succesu.

Esíndu deja d'in flegma, strigà maniosu:

— A intratu draculu in roculu acest'a, séu ce?

— Inca nu! — i respunse unu cunoscutu — *déra indata va intrá! . . .*

Acea se scie, cà nevést'a romana e in credintia, cà barbatulu nu o iubescé déca nu o bate incaí odata.

Unchiulu meu — fia iertatu, cà a moritu — a avutu unu servitoriu, care nu de multu se insurase si pe care o-data lu-a fostu intrebatu cà: iubescé-si elu óre soci'a s'a?

— Inca nu o am batutu dle parinte — cà-ci sà sciti iubitiloru cetitori si cetitórie, cà unchiulu meu a fostu popa — dér pe séra o voiú bate-o!

— „Si-a-poi ai cauza pentru ce sà o bati?”

— Acea mi mie mai pucinu, dle parinte, aflu eu indata vre o priceina.

— Déra ce — 'lu intrebà unchiulu mai departe. —

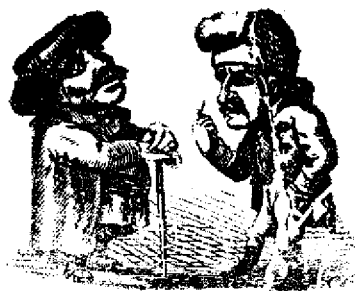
— Acea dle parinte! cà adi me voiú duce tardiu a-casa — si déca aflu pórt'a inchisa, a-poi i voiú díce, cà asiè trebue sà me ascepte ea pre mine a-casa?

— Bine! — 'lu intrebà unchiulu meu mai departe — déra déca ea te va asceptá cu pórt'a deschisa?

No c'a-poi si mi bine! — atunci i voiú díce cà pórt'a mea stà deschisa pentru veri-ce bate-uliti'a, perde-ver'a si strengariu?! . . . .

— Astu-feliu, e conceptulu despre dragoste la poporulu nostru.

TAND'A SI MIAND'A.

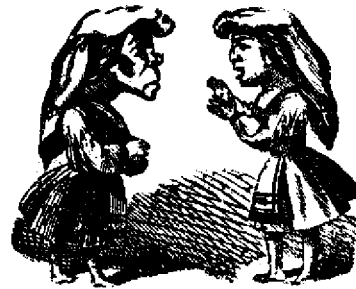
T. Mái Manda, sciti mi-ai spune, ce póte fi caus'a, cà turculu botezatu cu apa d'in Iordanu, érasí jocà la „markális“-ulu d'in tiér'a lui Fedelesin-voda, totu „csárdás“-maruntielu, cu tóte, cà la „candidare“-in Dobr'a se bateu in peptu, dicundu, cà „Sangele nu se face apa?“

M. Se vede, cà nu te pricepi la socoteli. Da n'ai auditu tu nimic'a, despre „számadás“-urile spitahului de varmegia d'in D?

T. Asiè?

M. Se 'ntielege, cà-ci: „tudja . . . . Domokos, mit . . . . mos . . . .“

TRENC'A SI FLÉNC'A.

T. Facu-mi sant'a cruce! da ce-e cu tine sora Flénc'a, de esci asiè impuputiata? erá pe a-ci sà nu te cunoscu! Ce insémna rogu-te pelari'a ast' barbatésca la tine pe capu? si roculu est'a cavalerescu, cu care esci inferecata peste sulegetulu teu trupsioru?

Fl. O dómne! dómne! cà tu bosorcana si necaltivita mai esci! dér nu scii cà traimu in seclulu alu XIX. si cà pr'in urmare trebue a ne pregati pentru emancipare? . . .

Deslegarea ghiciturei

d'in nrulu 30. 31. este:

„Traimu in lume intórsa!”

Bune deslegari dela nime n'amu priimitu, pr'in urmare premiulu „Robinson dupa Campe“, tradusu de Georgiu Pop'a, a remasu nedistribuitu.

Cãrtiariulu satului.

Dlul I. O. in D. Deslegarea ghiciturei d'in nrul 30. 31. n'a fostu completa; deci nu s'a potutu luá in consideratiune. Nóa ni se pareá usióra de deslegatu, si contamu la deslegári mai norocóse. Resalutar dela toti pentru toti.